

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Кафедра хірургії №2 з курсом «Основи стоматології»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
роботи і міжнародних зв'язків

Інна АНДРУШКО

«01» вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни **ВК 4.22 Хірургія**

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «МЕДИЦИНА»

Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю **222 Медицина**

галузі знань **22 Охорона здоров'я**

Кваліфікація: доктор філософії за спеціальністю І2 Медицина

2025 рік

Робоча програма з дисципліни «Медицина», кваліфікації «Доктор філософії»
підготовки фахівців третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
« 01 » вересня 2025 року _____ с.

Розробники:

завідувачка кафедри хірургії №2 з курсом «Основи стоматології»,
професор Марія ПОКИДЬКО
відповідальна за наукову роботу кафедри хірургії №2 з курсом «Основи
стоматології», доцент Вікторія БАЛАБУЄВА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хірургії №2 з курсом
«Основи стоматології»

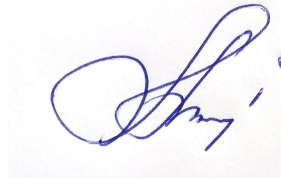
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувачка кафедри хірургії №2
з курсом «Основи стоматології», професор

Марія ПОКИДЬКО

28 серпня 2025 року

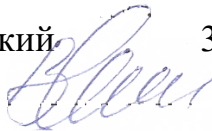
Схвалено методичною радою

30 серпня 2025 року Протокол № 1

Голова, професор Євген Шапринський

30 серпня 2025 року

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни “Хірургія” складена відповідно до Освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова

на третьому (освітньо-науковому рівні)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 222 «Медицина»

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації та розрахована на 8 кредитів, які засвоюються протягом 2 років. Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1. Загальна хірургія.
2. Хірургічні хвороби.
3. Хірургія надзвичайних станів.

Опис професійно-вибіркової дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти підготовки докторів філософії з медичних наук передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспірант на науково-практичному рівні вивчає питання етіологічних чинників, патоморфогенетичних механізмів, клініко-лабораторних та клініко-морфологічних паралелей хірургічних захворювань і їх ускладнень; найновітніші наукові розробки та дані щодо найбільш поширених хірургічних захворювань, а саме, органів дихання, захворювань системи кровообігу, системи кровотворення, ендокринної патології, захворювань органів травлення, органів сечовидільної системи, надання невідкладної допомоги при основних невідкладних станах в розрізі вищевказаних напрямків.

Основною особливістю підготовки докторів філософії з медичних наук є розвиток загальних та фахових компетентностей для забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування лікарів практичного напрямку лікувально-профілактичних закладів та інших організацій, а також у викладацькій роботі. Здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня повинні бути здатні також для роботи в міжнародних дослідницьких проектах та інституціях.

Для здійснення професійної підготовки в ВНМУ ім. М.І. Пирогова створена відповідна навчально-матеріальна база, яка дозволяє здійснювати навчання аспірантів за освітньо-науковою програмою спеціальності «Медицина», спеціалізації «Хірургія».

У викладанні навчальних дисциплін застосовується проблемно-орієнтований стиль викладання, засноване на дослідженні. Проблемність у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання. А орієнтація у викладанні на дослідження стимулює аспіранта до самостійного аналітичного пошуку та наукового обґрунтування відповідей на проблемні питання. Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми. Важливою

формою роботи є наукові диспути в аудиторії, на яких відпрацьовуються вміння аргументовано формулювати точку зору на дискусійні наукові питання, розкривати суперечності у знанні та у процесах пізнання. Метод програмування розвиває логіку наукового вирішення дослідницької проблеми шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу, з постановкою до кожної його частини питань і завдань. Викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у формулюванні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення гіпотези та перевірки правильності її вирішення. Навчання проводиться у навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/практичні заняття/групове та індивідуальне завдання тощо. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від слухача до викладача) вчасно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

При викладенні тематичного матеріалу відповідних дисциплін будуть застосовані історичний, системний, процесуальний, евристичний, структурно-функціональний підходи, а також узагальнення, моделювання, прогнозування, міждисциплінарність та інші. В організації навчального процесу особлива увага приділяється самостійній роботі аспірантів, дистанційним формам навчання, практичним заняттям, спрямованим на відпрацювання дослідницьких вмінь та навичок.

Невід'ємною частиною підготовки аспірантів до контролю є своєчасне виконання обов'язкових видів робіт та відвідування аудиторних занять. Іспит (екзамен) здійснюється у формі письмової роботи або усної відповіді на питання за тестами, білетом,. Аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж розрахунковий мінімум, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Кожна дисципліна навчального плану підготовки докторів філософії (термін: 4 роки) спеціальності «Медицина», спеціалізації «Хірургія» забезпечена навчально-методичними комплексами навчальних дисциплін.

Статус навчальної дисципліни: нормативна, професійно-вибіркова.

Предметом вивчення дисципліни є сучасні методи дослідження, аналітична, статистична оцінка та інтерпретація результатів дослідження при вивченні особливостей виникнення, перебігу та прогнозуванні хірургічної патології; діагностика та використання новітніх технологій при лікуванні людей з хірургічними захворюваннями.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Хірургія» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти. Навчальна дисципліна «Хірургія» формує засади поглибленого вивчення аспірантом таких спеціалізованих дисциплін хірургічного профілю, як нормальна фізіологія, нормальна анатомія, патологічна анатомія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, внутрішні хвороби, акушерство та гінекологія, дитяча хірургія, ендокринологія, урологія, травматологія та ортопедія, анестезіологія та реанімація, онкологія.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання нормативної, освітньо-вибіркової навчальної дисципліни “Хірургія” є здобуття аспірантами знань, навичок та вмінь в сфері хірургічних захворювань, достатніх для виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових наукових фактів та їх впровадження у практичну медицину та інші сфери життя.

Основними завданнями вивчення нормативної, освітньо-вибіркової дисципліни «Хірургія» є формування системи знань, професійних умінь, педагогічної майстерності, дослідницько-інноваційної діяльності та практичних навичок під час ведення хворих хірургічного профілю.

До основних завдань підготовки докторів філософії з спеціалізації «Хірургія» належать:

- Поглиблення теоретичної загальної та фахової підготовки.
- Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.
- Здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем в практичній сфері охорони здоров'я з спеціалізації «Хірургія».
- Розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.
- Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо.
- Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.
- Підвищення рівня професійної підготовки з спеціальності «Медицина», спеціалізації «Хірургія» задля здійснення наукового консультування практикуючих лікарів лікувально-профілактичних закладів та інших організацій.

Для досягнення таких завдань ВНМУ ім. М.І. Пирогова забезпечений належною інфраструктурою, кадрами, інформаційною базою (навчальними посібниками, комп'ютерними програмами та інше), які відповідають ліцензійним умовам і здатні задовольнити потреби і можливості аспірантів у здобутті необхідних знань та навичок.

Аспіранти повинні:

знати: анатомію та фізіологію людини, анатоμο-топографічні взаємозв'язки органів, варіанти мінливості, аномалії розвитку. Взаємозалежність і єдність структури і функції органів людини, особливо на тлі інших патологічних станів. Основні хірургічні захворювання, їх прояви, можливі види діагностичних прийомів, консервативні та оперативні методи лікування.

вміти: інтерпретувати результати клінічних інструментальних органів дослідження (рентгенографія, рентгеноскопія, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія, ультразвукове дослідження, ендоскопія, лабораторні дані тощо); вирішувати стандартні, типові та ускладнені професійні задачі (в т. ч. тестові), що мають клінічне обґрунтування; вести хірургічних хворих, асистувати та виконувати самостійно хірургічні втручання при найпоширеніших хірургічних захворюваннях.

мати поняття: про сучасні методи діагностики та лікування із суміжних медичних дисциплін (зокрема терапії, інфекційних захворювань, акушерства і гінекології тощо).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 годин, 8 кредитів ЄКТС.

Програмні компетенції

Підготовка фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з спеціалізації «Хірургія» здійснюється шляхом поєднання традиційних методів навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційні технології, інтерактивні та дослідницькі методики, навчання за технологією тренінгу. Для підготовки докторів філософії застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей, ознайомленню з новітніми розробками в галузі Охорони здоров'я. Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових, розрахункових та творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій, роботи з базами бібліографічних, статистичних, соціологічних та інших видів даних, апробація результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо. Забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «Медицина», спеціалізації «Хірургія».

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
I. Цикл загальної підготовки		
Здатність до науково-професійного вдосконалення, розвитку індивідуальних здібностей: мотиваційно-ціннісних, когнітивних та творчих.	Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації. Усвідомлювати філософські засади сучасного наукового знання, наукової раціональності, наукової картини світу, природничих, медичних і соціогуманітарних моделей сучасного наукового дискурсу.	-Медична інформатика та математична статистика. -Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності. -Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором) -Спеціалізація.
Здатність до освоєння, системного аналізу і критичного осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях. Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в	Виявляти невирішені проблеми у хірургії, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.	-Медична інформатика та математична статистика. -Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

академічному і професійному контекстах прогресу суспільства, базованому на знаннях.	Вміти визначити об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблеми.	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором) -Спеціалізація.
Здатність ініціювати, розробляти та реалізувати дослідницько-інноваційні проекти, включаючи власні дослідження, та автономно працювати під час їх реалізації.	Вміти визначити об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблеми. Розробляти дизайн та план наукового дослідження .	-Медична інформатика та математична статистика. -Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності. -Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором) -Спеціалізація.
Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконання робіт.	Застосовувати сучасні інформаційні та медичні технології у професійній діяльності. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Вміти визначити об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблеми.	-Професійна етика наукової діяльності лікаря (за вибором). -Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності. -Інтелектуальна власність в галузі охорони здоров'я (за вибором). -Спеціалізація.
Здатність до спілкування з колегами, широким академічним товариством та громадськістю на міжнародному рівні для реалізації інноваційного проекту або вирішення наукової проблеми.	Розуміти і використовувати англійську мову для здобуття і передавання фахової інформації. Репрезентувати результати власних наукових досліджень англійською мовою у писемній формі. Демонструвати високу культуру англійського академічного письма.	-Ораторська майстерність науковця (за вибором). -Методологія наукової роботи (за вибором). -Інтелектуальна власність в галузі охорони здоров'я (за вибором). -Спеціалізація.
II. Цикл професійної підготовки		

Здатність знаходити і аналізувати необхідну інформацію для вирішення завдань, які важко формалізуються, та прийняття рішень в галузі хірургії.	Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.	Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором). -Інтелектуальна власність в галузі охорони здоров'я (за вибором). -Спеціалізація.
Здатність формувати нові задачі з удосконалення, розробки нових сучасних методів діагностики та лікування та окреслювати можливі методики їх розв'язання.	Виявляти невирішені проблеми у хірургії, формувати питання та визначати шляхи їх рішення. Розробляти дизайн та план наукового дослідження .	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором). -Інтелектуальна власність в галузі охорони здоров'я (за вибором). -Спеціалізація.
Здатність розуміти і використовувати методологію управління дослідницько-інноваційними проектами в галузі охорони здоров'я.	Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Вміти визначити об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблеми. Отримувати, аналізувати, оцінювати та використовувати ресурси, що мають відношення до вирішення наукових проблем і задач з хірургії. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство .	-Ораторська майстерність науковця (за вибором). -Методологія наукової роботи (за вибором). -Інтелектуальна власність в галузі охорони здоров'я (за вибором). -Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором). -Спеціалізація.
Здатність ініціювати, розробляти та реалізувати дослідницько-інноваційні проекти, включаючи власні дослідження, та автономно працювати під час їх реалізації.	Виявляти невирішені проблеми у хірургії, формувати питання та визначати шляхи їх рішення. Розробляти дизайн та план наукового дослідження .	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором). -Спеціалізація.
Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до	Застосовувати сучасні інформаційні та медичні технології у професійній діяльності.	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором).

цілей та завдань наукового проекту.	Розробляти дизайн та план наукового дослідження . Узагальнювати і публічно представляти результати виконаних наукових досліджень, візуалізувати потенційні області застосування отриманих результатів.	-Медична інформатика та математична статистика. -Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності. -Спеціалізація.
Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх аналіз та узагальнення.	Застосовувати в дослідницькій та прикладній діяльності сучасні методи та засоби медичної статистики. Узагальнювати і публічно представляти результати виконаних наукових досліджень, візуалізувати потенційні області застосування отриманих результатів.	-Медична інформатика та математична статистика. -Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності. -Спеціалізація.
Здатність представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формі відповідно до національних та міжнародних стандартів.	Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство . Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	-Ораторська майстерність науковця (за вибором). -Методологія наукової роботи (за вибором). -Спеціалізація.
Дотримання лікарської етики, біоетики та академічної доброчесності.	Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором) -Спеціалізація.
Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.	Організовувати роботу колективу (колеги, міждисциплінарної команди). Виявляти невирішені проблеми у хірургії, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження. Вміти визначити об'єкт, суб'єкт і предмет досліджень, використовуючи	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором) -Спеціалізація.

	гносеологічні підходи до розв'язання проблеми.	
Здатність планувати та організовувати роботу дослідницьких колективів під час вирішення першочергових наукових проблем системи охорони здоров'я та науково-освітніх завдань, керувати проектами у галузі хірургії.	Організовувати роботу колективу (колеги, міждисциплінарної команди).	-Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором) -Спеціалізація.
Здатність розумітися в характеристиках та стандартах медичних технологій, що застосовуються в хірургії.	Застосовувати в лікувальній практиці новітні медичні технології за принципами доказової медицини.	-Спеціалізація. -Сучасні наукові дослідження з хірургії (за вибором).

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати комплексні проблеми у пацієнтів хірургічного профілю; проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетенції:

- ЗК1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.
- ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.
- ЗК4. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
- ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові (спеціальні) компетенції:

- ФК1. Здатність до розуміння хірургічного наукового напрямку та освітньої діяльності.
- ФК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.
- ФК3. Здатність формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження.
- ФК4. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.
- ФК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

ФК6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення.

ФК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

ФК8. Здатність представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формі відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ФК9. Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності.

ФК10. Здатність до лідерства, керування колективом.

ФК11. Дотримання етики та академічної доброчесності.

Результати навчання

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації.

ПРН2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН3. Виявляти невирішені проблеми з хірургії, формувати питання та визначати шляхи їх рішення.

ПРН4. Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН5. Розробляти дизайн та план наукового дослідження.

ПРН6. Виконувати оригінальне наукове дослідження.

ПРН7. Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження у пацієнтів хірургічних стаціонарів, інформативність обраних показників.

ПРН8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження в хірургічній практиці та освітній діяльності.

ПРН9. Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.

ПРН10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.

ПРН11. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, стендових доповідей, публікацій.

ПРН12. Розвивати комунікації у професійному середовищі та громадській сфері.

ПРН13. Організовувати освітній процес.

ПРН14. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН15. Організовувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди).

ПРН16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ПРН17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- Знати етіологію та патогенез основних хірургічних захворювань і ушкоджень, механізм виникнення основних клінічних симптомів та синдромів.

- Вміти проводити діагностику та диференційну діагностику у пацієнтів з хірургічною патологією.
- Розробити план лікування, знати показання та протипоказання основних класів фармакологічних засобів.
- Оволодіти методами дослідження, необхідними для виконання наукової роботи за темою дисертації.
- Вміти надати невідкладну допомогу в разі виникнення ургентних ситуацій.
- Вибір тактики лікування пацієнта з хірургічною патологією, в тому числі і вибір оперативного втручання, повинен базуватись на принципах доказової медицини.
- Підготувати публікації за темою наукової роботи у відповідності до сучасних вимог.
- Представити результати наукової роботи на вітчизняних та закордонних форумах.
- Володіти основами методики викладання дисципліни «Хірургія», вміти провести заняття зі студентами медиками у відповідності до існуючого навчального плану.
- Підтримувати свій професійний рівень та комунікативні зв'язки з колегами на належному рівні.

Програма навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредити ЄКТС	Практичні заняття	Самостійна робота	Медична практика
Хірургія (2 рік)	1, 3	120	4	45	45	30
Хірургія (3 рік)	2	120	4	45	45	30

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Загальна хірургія. Етапи та види надання хірургічної допомоги в Україні та світі. Принципи доказової медицини. Новітні досягнення на теренах асептики та антисептики. Кровотечі, сучасні методи зупинки кровотеч. Рани та рановий процес. Особливості перебігу ранового процесу у пацієнтів із суміжною патологією (цукровий діабет, ожиріння, ВІЛ/СНІД, туберкульоз, полівалентна алергія тощо). Переливання препаратів крові та кровозамінників. Хірургічна операція, перед- та післяопераційний період. Гострі та хронічні гнійні захворювання. Хірургічна специфічна і неспецифічна інфекція. Місце анаеробної інфекції в розвитку хірургічних захворювань. Сепсис. Антибіотикопрофілактика та антибіотикотерапія в хірургії.

Модуль 2.

Хірургічні хвороби. Захворювання щитоподібної залози. Гнійно-запальні захворювання шиї, медіастеніти. Захворювання стравоходу. Хірургічні захворювання органів грудної клітки. Грижі. Гострі та хронічні захворювання органів черевної порожнини, заочеревинного простору та прямої кишки. Захворювання вен та артерій. Онкологічні захворювання. Хірургічні захворювання у дітей.

Модуль 3.

Хірургія надзвичайних станів. Організаційні особливості надання хірургічної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Бойова хірургічна травма. Вогнепальна та мінно-вибухова травма. Травматичний шок та травматична хвороба. Краш-синдром. Політравма. Комбіновані ушкодження хірургічного профілю. Опіки та відмороження. Переломи та вивихи.

Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Аспірантура		
	у тому числі		
	Медична практика	Самостійна робота	Практичні заняття
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Загальні питання організації надання хірургічної допомоги. Хірургічна операція. Переливання препаратів крові та кровозамінників.	5	5	5
Змістовий модуль 2. Ушкодження. Рани та рановий процес. Кровотечі. Опіки та відмороження. Електротравма.	5	5	5
Змістовий модуль 3. Гнійні хірургічні захворювання. Хірургічна інфекція. Сепсис.	5	5	5
Всього	15	15	15
Модуль 2			
Змістовий модуль 1. Захворювання ендокринної системи	2	5	5
Змістовий модуль 2. Гнійно-запальні захворювання шиї, медіастеніти. Захворювання стравоходу.	5	10	10
Змістовий модуль 3. Хірургічні захворювання органів грудної клітки. Основи трансплантології.	5	5	5
Змістовий модуль 4. Грижі. Гострі та хронічні захворювання органів	5	15	15

черевної порожнини, заочеревинного простору та прямої кишки.			
Змістовий модуль 5. Захворювання вен та артерій.	5	5	5
Змістовий модуль 6. Онкологічні захворювання.	5	10	10
Змістовий модуль 7. Хірургічні захворювання у дітей.	3	10	10
Всього	30	60	60
Модуль 3			
Змістовий модуль 1. Організаційні особливості надання хірургічної допомоги при надзвичайних станах.	5	5	5
Змістовий модуль 2. Бойова хірургічна травма. Вогнепальна та мінно-вибухова травма. Травматичний шок та травматична хвороба.	5	5	5
Змістовий модуль 3. Краш-синдром. Політравма. Комбіновані ушкодження хірургічного профілю. Опіки та відмороження. Переломи та вивихи.	5	5	5
Всього	15	15	15
Усього годин за дисципліну	60	90	90
Усього годин за дисципліну в цілому	240		

Індивідуальні завдання

Участь у клінічних конференціях, робота з літературою, інформаційними ресурсами. Написання повідомлення, доповідь на засіданнях наукових конференцій, підготовка наукових робіт, раціоналізаторських пропозицій, патентів.

Завдання для самостійної роботи

Опрацювання матеріалу згідно тематичного плану з використанням сучасних інформаційних технологій, вирішення ситуаційних задач, моделювання клінічних ситуацій, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів діагностики та лікування.

Методи навчання

У викладанні навчальних дисциплін застосовується проблемно-орієнтований стиль викладання, засноване на дослідженні. Проблемність у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання. А орієнтація у викладанні на дослідження стимулює аспіранта до самостійного аналітичного пошуку та наукового обґрунтування відповідей на проблемні питання. Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми. Важливою формою роботи є наукові диспути в аудиторії, на яких відпрацьовуються вміння аргументовано формулювати точку зору на дискусійні наукові питання, розкривати суперечності у знанні та у процесах пізнання. Метод програмування розвиває логіку наукового вирішення дослідницької проблеми шляхом поетапного розділення навчального матеріалу, з постановкою до кожної його частини питань і завдань. Викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у формулюванні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення гіпотези та перевірки правильності її вирішення. Навчання проводиться у навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/практичні заняття/групове та індивідуальне завдання тощо. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від слухача до викладача) вчасно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

При викладанні тематичного матеріалу відповідних дисциплін будуть застосовані історичний, системний, процесуальний, евристичний, структурно-функціональний підходи, а також узагальнення, моделювання, прогнозування, міждисциплінарність та інші. В організації навчального процесу особлива увага приділяється самостійній роботі аспірантів, дистанційним формам навчання, практичним заняттям, спрямованим на відпрацювання дослідницьких вмінь та навичок.

Використання дистанційного навчання – із залученням аспірантів до міжнародно визнаних курсів та освітніх ресурсів.

Методи контролю.

Поточний контроль, підсумковий контроль змістових модулів, підсумковий модульний (семестровий) контроль. усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; програмований контроль. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, клінічних, розрахунково-аналітичних, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії тощо. Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог. Форма поточного контролю обирається науковим керівником, завідуючим кафедрою та керівником відділу аспірантури. За умови успішного завершення курсу, досягнення мети та виконання завдань навчання, аспірант отримує сертифікат, у якому зазначено назву навчального курсу, перелік набутих навичок та умінь, а також рівень їх опанування.

Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Оцінка з дисципліни (іспит) аспіранта складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за іспит.

Форма поточного контролю успішності навчання.

Оцінка з дисципліни визначається за результатами поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у 200-бальну шкалу.

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст і характер досягнення аспірантів у навчальному процесі, а також про успішність викладання. Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах.

В оцінюванні враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези та логіку їх перевірки, обґрунтовувати висновки.

Критерії оцінювання під час занять:

Оцінка «**відмінно**» виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст теми заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей, вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «**добре**» виставляється за умови, коли здобувач знає зміст теми заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «**задовільно**» ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту теми заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінювання самостійної роботи

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Критерії оцінювання під час проведення іспиту:

Оцінка «**відмінно**» (80-71 бал) – виставляється у випадку, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання відповів на всі поставлені екзамеаторами запитання з дисципліни у повному обсязі, може проілюструвати відповіді різноманітними

прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей, вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, генерує інноваційні ідеї. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих несуттєвих неточностей.

Оцінка «**добре**» (70-61 бал) – виставляється за умови, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання добре відповідає та розуміє всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові запитання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих допущених помилок.

Оцінка «**задовільно**» (60-50 балів) – ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту поставлених екзаменаторами під час співбесіди запитань, виконання отриманого завдання і демонстрації задовільного рівня розуміння та вмінь. Аспірант спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та демонструє практичні навички, відчувачи труднощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням кількості допущених помилок.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у випадках, коли знання та вміння аспіранта не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Система перерахунку балів отриманих аспірантами

Форма контролю і система оцінювання знань з дисципліни здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції, прийнятої рішенням Вченої ради ВНМУ протоколом №2 від 28.09.2010 року. Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Вивчення предмету закінчується заліком, який відбувається на останньому за розкладом занятті. Оцінювання знань відбувається наступним чином: сума всіх поточних оцінок ділиться на кількість практичних занять. Отримане середнє значення оцінки переводиться у бали згідно єдиної універсальної шкали перерахунку традиційних оцінок з 5-бальної системи у рейтингові бали (200 балів). Для дисциплін, що закінчуються заліком, залік ставиться при мінімальній кількості балів 120.

Підсумковий контроль є іспитом, що проводиться згідно розкладу іспитів. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час іспиту, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Оцінка за іспит відповідає шкалі: оцінка «5» - 80-71 бал, оцінка «4» - 70-61 бал, оцінка «3» - 60-50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня арифметична оцінка переводиться в бали згідно до 120-бальної шкали.

Отримані бали за поточну успішність та іспит додаються і становлять оцінку з дисципліни. Ця сума відповідає фіксованій шкалі оцінок: оцінка «5» - 200-180 балів, оцінка «4» - 179-160 балів, оцінка «3» - 159-122 бали.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		Для іспиту, диференційованого заліку
180-200	A	Відмінно
170-179,99	B	Добре
160-169,99	C	
141-159,99	D	Задовільно
122-140,99	E	
	FX	Незадовільно, з можливістю повторного складання
	X	Незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Навчальний контент: конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь аспірантів.

Навчальне обладнання. Технічні засоби навчання. Інтернет ресурси. Використання відео- та фототеки. Навчальні муляжі та симулятори.

Рекомендована література

Базова

1. Барціховський В.В., Шерстюк П.Я. Медична біологія: підручник ВНЗ (I-III р.а.).- Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина»,-2017.-312 с.
2. Березницький Я.С., Захараш М.П., Мішалов В.Г., Шидловський В.О. Хірургія / Том I, 2006 , Підручник 49,14 Д.А.
3. Березницький Я.С., Захараш М.П., Мішалов В.Г., Шидловський В.О. Хірургія / Том II, 2007 , Підручник , 628 с.
4. Гнійна хірургія: навч. пос. / С.Д.Шаповал. – К. :ВСВ «Медицина», 2025. – 183 с.
5. Голованова І.А., Белікова І.В., Ляхова Н.О. Основи медичної статистики/ Навчальний посібник для аспірантів та клінічних ординаторів// Полтава, 2017 – 113с .
6. Ендоскопічна і роботизована хірургія: навч. пос. за ред. В.М. Запорожана, В.В. Грубніка, Я. Боньєра. – К. :ВСВ «Медицина», 2023, 2-е видання. – 558 с.
7. Загальна хірургія /за ред. Я.С. Березницького, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова, В.О. Шидловського.- Вінниця, Нова книга.- 2018, 344 с.
8. Загальна хірургія (за ред. С.Д.Хіміча, М.Д.Желіби). Вид. 3-тє- К.: «Медицина», 2018.- 608 с.
9. Наказ МОЗ України від 15 березня 2022 року
https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-15032022--488-pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacij-schodo-nadannja-ekstrenoi-medichnoi-dopomogi-postrazhdalim-na-dogospitalnomu-etapi-v-umovah-bojovih-dijvoennogo-stanu?_cf_chl_tk=csG4ZKPCu1oQLFyb8HzCjwb9VyyHA7poYnrB.qatQ1A-1648093152-0-gaNycGzNGFE
10. Невідкладна військова хірургія, Українське видання, 2022 рік. Інститут Бордена, Центр і школа Медичної служби армії США, 540 с. Безкоштовна електронна версія на <https://aumf.org/ua/>

11. Невідкладна хірургія за ред. Ковальчука Л.Я.- Тернопіль: Укрмедкнига, -2000, 288 с.
12. Півторак В.І. Кобзар О.Б., Шевчук Ю.Г. Короткий курс топографічної анатомії та оперативної хірургії.- Вінниця: Нова книга, 2015.- 224 с.
13. Фомін П.Д. Невідкладна хірургія органів черевної порожнини / Фомін П.Д., Усенко О.Ю., Березницький Я.С., Покидько М.І. і співавт. - К.: ТОВ "Бібліотека «Здоров'я України", 2018. – 354 с.
14. Хірургія: підручник у 2-х томах за ред. проф. П.Г. Кондратенка, І.В. Русина – Вінниця: Нова книга, - 2019, 694 с.
15. General Surgery / Хіміч С.Д., Желіба М.Д., Андрющенко В.П., Ярмак О.А. і співавт. – К.: AUS Medicine Publishing, 2019. – 536 с.
16. Stop the bleed. Interactive course <https://www.stopthebleed.org/training/online-course/>
17. Ukrainian Trauma Life Support (UTLS) and AO webinars https://www.aofoundation.org/who-we-are/about-ao/disaster-response/utls-and-ao-webinars?utm_medium=social+media&utm_source=facebook&fbclid=IwAR2GY7rqHkAWUSYX_YSEOn7QO10M7ZqXNNySvPMRLxaL7l-UFGGrSFIRJCyM

Допоміжна

1. Клінічна онкологія: Посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів/ Б.О.Болюх, В.В.Петрушенко, А.А. Ткач та ін.; за ред. д.мед.н., проф. Б.О.Болюха.- Вінниця: ДП «ДКФ», 2012.-704 с.
2. Лекції з госпітальної хірургії в 3 томах. За редакцією професора В.Г. Мішалова. “Асканія”, Київ, 2008.
3. „Хірургія” , Підручник //М.П.Захараш, О.І.Пойда, М.Д.Кучер.- К.:Медицина, 2006.- 656с.
4. Невідкладна військова хірургія. Українське видання.- «Наутилус». – 2015 – 467 с.
5. Онкологія: підручник / Г.В. Бондар, А.І. Шевченко, І.Й. Галайчук, Ю.В. Думанський та інш. – К. :БСВ «Медицина», 2019, 2-е видання. – 520 с.
6. Симптоми і синдроми в хірургії /за ред. Проф. І.Д.Герича, С.Д.Хіміча.- К.: БСВ «Медицина».- 2016.- 304 с.
7. Хірургія дитячого віку / За ред.проф. В.І.Сушко.-К.Здоров'я.- 2002.-704 с.
8. Щепотін І.Б., Ганул В.Л., Кліменко І.О. та ін. Онкологія: Підручник для ВНЗ.- К.:Книга плюс. –2006. – 496 с.
9. Grubnik V.V., Kovalchuk O.L. / Essential surgery: training supply.-Ternopil: TSMU, 2010, 544p.
10. Batton E., De Blienx P., Gisondi M., Nabel E. / Emergency medicine, 2008, 2312p.
11. Fisher S., Josef E. / Mastery of surgery, 5th ed. 2006, 1765p.
12. TCCC-MP Guidelines and Curriculum <https://www.naemt.org/education/naemt-tccc/tccc-mp-guidelines-and-curriculum>
13. COVID-19: Trauma Education Resources | American College of Surgeons | Online Learning <https://learning.facs.org/content/covid-19-trauma-education-resources>
14. Pediatric surgery за ред. Кривчени Д.Ю., Сушка В.І., Дігтяр В.І. – К. БСВ «Медицина», 2019. – 382 с.
15. Герич І.Д., Іфтодій А.Г., Більцан О.В. Хірургічні ускладнення ін'єкційної наркоманії: проблеми та особливості лікування.- Львів-Чернівці:»Букрек».- 2015, 488 с.
16. Діагностика та лікування хворих з рецидивними гастроуденальними кровотечами виразкової етіології /В.О.Шапринський, В.В.Петрушенко, О.А.Камінський, І.В.Павлик.- Вінниця, 2009.- 222 с.
17. Хіміч С.Д. Довідник хірурга.- Л.: «Здоров'я», 2011, 208 с.
18. Езофагогастроуденальна ендоскопія (за ред. В.П.Польового, І.Л.Насташенка).- Чернівці: Медуніверситет, 2012.- 268 с.
19. Перитоніт – одвічна проблема (за ред. В.П.Польового, В.В.Бойка, Р.І.Сидорчука).- Чернівці: Медуніверситет, 2012.- 376с.

Інформаційні ресурси

- www.meduniver.com

- <http://www.innerbody.com/>
- www.surgery.org.ua
- www.surgery.com
- www.ncbi.nih.gov/pubmed
- www.moz.gov.ua
- www.vnmu.vn.ua
- www.medscape.com
- www.compendium.com.ua
- www.bmj.com
- www.asge.org